לא ידע № במאי כתב רחמנא זאת התורה

ואי כתב רחמנא זאת התורה הוה אמינא

ליפסלו כתב רחמנא מוצא שפתיך רמי ריש

לקיש על מעוהי בי מדרשא ומקשי אם

כשרים הם ירצו ואם אין מרצין למה באין

מיתה לו ר' אליעזר ם מצינו בבאין לאחר מיתה ®

שהן כשרין ואין מרצין דתנן 6 האשה

שהביאה חמאתה ומתה יביאו יורשין עולתה

עולתה ומתה לא יביאו יורשין חמאתה א"ל

מוְדינא לךְ בעולה דאתיא לאחר מיתה אשם

דלא אתי לאחר מיתה מנלן א"ל הרי מחלוקתך

בצידו בי אליעזר אומר אף האשם אמר זהו

שאומרין עליו אדם גדול הוא קאמינא אנא

םשנה שלימה ואת אמרת לי ר' אליעזר אלא ∘

אמר ריש לקיש אפתח אנא פתחא לנפשאי

ימוצא שפתיך וגו' האי נדבה נדר הוא כו'

כדלעיל יתיב רבי זירא ורבי יצחק בר אבא

ויתיב אביי גבייהו ויתבי וקאמרי קשיא ליה

לריש לקיש אשם ידלא אתי לאחר מיתה ונסיב

לה תלמודא מוצא שפתיך אימא הבא בנדר

ובנדבה לייתי ולא לירצי אשם לא לייתי כלל

אמר להוַ אביי ריש לקיש ִמהכא פתח יושחְם

אותה לחמאת אותה לשמה כשרה שלא

לשמה פסולה הא שאר קדשים שלא לשמן יו

כשירין יכול ירצו ת"ל מוצא שפתיך ואימא

הבא בנדר ונדבה לייתי ולא לירצי אשם (נמי)

ארצויי נמי לירצי אמר אביי אשם דמירצי לא

מצית אמרת קל וחומר מעולה ומה עולה

שאינה מכפרת אינה מרצה אשם שמכפר

אינו דין שאינו מרצה מה לעולה שכן כליל

שלמים יוכיחו מה לשלמים שכן מעונין

נסכין הַ ותנופת חזה ושוק ° עולה תוכיח יוחזר

הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי

זה הצד השוה שבהן שהן קדשים ושחמן

שלא לשמן כשירין ואין מרצין אף אני אביא

אשם שהוא קודש ושחטו שלא לשמו כשר

ל) קידושין יג: מנחות ד: קינין חום מ"ב ירוש' חגיגה פ"א

סירושין יג. מנסות ד. קינין
 סוף פ"ב ירוש' חגיגה פ"א
 הלכה א, 5) מנחות דף ט:,
 ג) [קידושין ה: כל. וש"נ],
 ד) לקמן ט:, ס) תמורה יז:,

ו) אמרו בי, ו) קדושין דף יג.י מ) פרק ד ה"ג ע"ש, ע) רוקרא מ) פרק ד ה"ג ע"ש, ע) רוקרא יד, י) עי רש"ק, כ) [עמ"ש בס"ד לקמן מא. על הגליון במוספות ד"ה ואמא], ע) רוקרא

נדבה פרק טז הלכה ה-ז.

מו א מיי׳ פ״ל מהל׳ מחוסרי כפרה הלכה יג: ב מיי' פ"ד מהל' פס הלכה יד:

תורה אור השלם

1. מוֹצְא שְׁפָתֵיךּ תִּשְׁמֹר וְעָשִׁיתָ בַּאֲשֶׁר נְדְרָתְ לִיהֹנְה אֱלֹהֵיךְ נְּדְכָה אֲשֶׁר דִּבְּרָתָּ אֱלֹהֵיךְ נְּדְכָּה אֲשֶׁר דִּבְּרָתָּ דברים כג. כד בּרְיף. אָת יָדוֹ עַל ראשׁ 2. וְסְמֵּךְּ אָת יָדוֹ עַל ראשׁ הַחָשָׁאת וְשְׁחֵט אֹתָהּ לְחַשָּׁאת בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחֵט אֶת ויקרא ד. לג העלה:

מוסף רש"י

לא יביאו יורשין חטאתה. דוו אחת מחמש חטאות המתות חטאת שמתו בעליה (חוחוח ד:) משנה שלימה. סתס משנה (שם ט:)

ליקוטים

רמי ריש לקיש על מעוהי. דרכם היה לשכב על בטגם (מוס' גיטין לף מו.). [ובתו' הרא"ש שם משמע דכך היה דרכו של רשב״ל רוקא]. שאלה: אחד שהוא יושב ילומד גמרא או בספר אחד ולומד גמרא או בטפו הזו... מספרי הקודש, וטרח בישיבתו ורוצה לשכב על צידו או על גבו או על בטנו וללמוד, אי שרי או -אמרינן אין דרך ארץ ללמוד כך. חשובה: איתא בגמ׳ רמי ר״ל על מעוהי וכו׳ ע״ש. ולכן גם זה שטרת בישינה ועושה כן לנות אה״נ דשרי, אך לא יממיד הרבה בזה אלא מעט . עד שינות. (תורה לשמה סי' שס"ו) 'תיב ר"ז כו' ויתיב אכיי גבייהו. ר"ת היה מדקדק שבכל מקום שהוא אומר ויתיב פלוני גבייהו, מזכירו כן לפי שהוא אמר להם רבר חדוש. (תוס׳ ע"ו דף סג:)

שימה מקובצת

. אם כשרים הם ירצו כו'. עיקר הקושיא לרשנ"ל (נא) [היא] מהא דהאמר אם אינם מרצים למה באים כדמשמע בהן סוגיין. וזהו כעין ושיא דלעיל שהקשה בחלמוד אימא כמו לעיל. ונראה דרשב"ל היה עושה עלמו כאילו היה מסופק אי קרא לעכב או למלוה והיה קשה לו מה נפשך אי בשרים הם ונאמר דהנך קראי דלשמה למלוה בעלמא נינהו בר הם כשרים א"כ ירצו, דכי היכי דקראי למצוה בעלמא נינהו לענין . בשרות הקרבנות ה"נ נימא לענין בשרות האף בטת הי לינתו בשכן ריצוי. ואם אינם תרצים לתה באים כלותר ואם נפשך לותר דקראי דכתיבי לעכב אע"ג שלא שינה בו הכתוב כדפרישנה לעיל ולכך חין . מרציו למה הו באים כי היכי דחראי לתכן לחום אן כחם כי לפי לפנין אחו לעכב לענין רילוי הכי נמי לענין פיסול. מיהו עיקר הקושיא הויא לפוסלו, מדמקשה ר"ל אשם דלא אחי לאחר מיתה מנא לן (אתא לאקשויי). כך פי׳ מורי שי׳ (תום׳ הר״פ): מצינו רצין. וטעס בין זה מועיל דוהם היכל דמעכב הריצוי חיסרון בעלים היכל דמעכב הריצוי חיסרון בעלים כמו הכל. לבל בהרבה מקומות כשירון ומרליון: אשם לא לייתי בלל. וא"ת והלא לא שינה בו הכתוב לעכב. ואין לוחר דלא לייחי כלל לתסברא ליפסלו כדפי לעיל דהא כיון דכתיב מולא שפתי להכשיר בכל וקדשים תו ליכא למימר ליפסלו מסברת. ונרתה לומר דהת דפריך . אשם לא לייתי כלל היינו משום דיש משם נמ כייתי כנג היינו משום דים לנו ללמוד אשם מחטאת כיון שבא לכפר כחטאת ואינו בא לאחר מיתה מטאת. ולא מכח [הקישא] קאמר דהא לא מסיק בהיקשא דחטאת עד מסתנא. אלא במה מלינו יליף. ואע"ג

קדשים שלא שנה לעכב כל כמה דאכתי לא ידע קרא דמולא שפתיך ואי פריך ליפסלו דנגמר מחטאת [ופסח] בהיקישא ים דואת התורה כדפרישית בסמוך אי במה מלינו איכא למיפרך שכן כרת ואי בהקישא דואת התורה א"כ ליכתוב חדא או לחטאת גרידא או פסח גרידא

ואי נאמר דבכל דוכתא דמלרכינן שנה לעכב היינו מהכא [מדכתיב] יו מולא שפתיך וגו' א"כ אתי שפיר הא דפריך וליפסלו כו'. ע"כ הג"ה:

הג"ה מצינו בכאין לאחר מיתה שכשרין ואין מרצין. ול״ת

מי דמי הני לא עלו אבל באין לאחר מיתה עלו לגמרי לשם חובה דלמ"ד שיעבודה דחורייתה " אם היה הקרבן נפסל היו היורשין זקוקין להביא אחר ואפילו למ"ד לאו דאורייתא אם הפריש שניהם לחחריות חם נפסל הרחשון חייבין להקריב את השני נמצא דבאין לאחר מיתה מרצין לענין שעולין לשם חובה משא"כ בשינוי קודש י"ל דמ"מ דמיא קלת להדדי לענין דאין מרלין ריצוי גמור די דאין כפרה למת ולאו בר חיוב הבאה הוא אלא שנתחייב דו מחיים ובשינוי קודש ובעלים נמי אין רצוי גמור וא"ת ומה ראיה מייתי מבאין לאחר מיתה אטו מי ילפינן מינה בכל מקום שלא שנה הכתוב דאינו אלא למצוה דנימא כשרין ולא עלו וי"ל דדוקא שנוי קודש ושנוי בעלים דוקא ביו מדמי דהוי באין ביו לאחר מיתה שאין לו בעלים וכמו שלשם כשר ואינו מרצה כמו כן כאן ששנה אותו

מבעליו והוי כאין לו בעלים יו: עולתה ומתה לא יביאו יורשין חמאתה. משמע אבל ייו

אם היתה יכולה להביא חטאתה אחר עולתה עלתה יו לה עולתה לשם עולה וכן משמע בתורת כהנים בפרשת אשה כי תוריע יש שאם הביאה עולתה תחילה תביא חטאתה ממין עולתה וכן במס' קינים (ספ"ב) ותימה דבפרק תמיד נשחט (פסחים דף נט.) אמרי׳ זה בנין אב שכל חטאות קודמות לעולת כו העוף אפי׳ חטאת העוף לעולת בהמה ואפי׳ דיעבד האמר דפסול מדמשני שאני עולת מצורע דרחמנא אמר והעלה שהעלה כבר והיינו דיעבד דלכתחילה חטאת קודמת ש כדכתיב בהדיא בקרא כאן ש"מ דבעלמא דיעבד לא ותירץ ה"ר חיים דה"ה דבעלמא

לא ידעינן במאי. קאמר רחמנא מולא שפתיך תשמור דהא לא כתיב בהדיא בהאי קרא עבודות לשמן ודלמא לאו בלשמן משתעי קרא כתב רחמנא זאת התורה למילף משלמים דמפרשה בהו לשמן: הכי גרסי׳ רמי ריש לקיש על מעוהי. שוכב על בטנו פניו (על) ח כלפי קרקע:

למה הן בחין. ואכתי לא קמא ליה טעמא דמתני׳ דילפינן ממולא שפתיך: ואין מרלין. שאין כפרה למתים די ואף אתה אל תתמה על אלו: האשה. יולדת: זו לא יביאו יורשין חטאתה. דהויא לה מטאת שמתו בעליה והלכתא גמירי לה 🔊 דלמיתה אזלה: מודינא לד בעולה. שאם שחמה שלא לשמן חו שתתקרב אע"פ שאינה מרצה הואיל ומלינו שבאה לאחר מיתה ואינה מרלה וה"ה לשלמים ושאר קרבנות חוץ מחטאת (א) ואשם מיהו דלא אתי לאחר מיתה דקי"ל (תמורה דף יח.) דכל שבחטאת מתה באשם רועה מנא לן דקרב שלא לשמן הואיל ואינו מרצה דלא אפיק תנא דמתני׳ אלא פסח מחלוקתך. וסייעתך מו ומטאת: דאיכא רבי אליעזר דקאי כוותך: משנה שלימה. סתם מתני׳ דלה פסל אלה חטאת (כ): פתחה לנפשחי. מולן דקרבי (ג): יתיב רבי זירא וכו'. וקמתמה אפירוקיה דר"ל: וקשיא ז ליה לריש לקיש אשם. אמאי קרב שלא לשמו שלא לרצות הא לא אתי לאחר מיתה: ונסיב תלמודה. כלומר נסיב קרא לתלמודא דמילתיה: אימא הבא בנדר ונדבה. כדמשמע קרא לייתו ולא לירצו כו׳: ריש לקיש מהכא פחח לה. (ד) (מהכא) לא נפקא ליה ממוצא שפתיך דליקרב אלא דלא לירצי והקרבתו מהאי קרא יליף ושחט אותה לחטאת אותה מיעוטא הוא אותה הוא דבעינן לשמה ואי לא פסולה כדילפינן לקמן י הא שאר קדשים כו׳: ארצויי נמי לירצו. כיון דנפקא לן הקרבתן מאותה: אינה מרלה. כדאמר אם לאו יהא נדבה: אשם שמכפר. על לאוין האמורים בשבועת הפקדון והקדש ושפחה חרופה: שכן טעונים נסכים. ולח גרס סמיכה דאשם נמי טעון סמיכה יאו: שלמים ישנו בלבור. כבשי עלרת:

הקיש. ואינו מרצה מה להצד

השוה שבהן שכן ישנו בציבור תודה תוכיח

כשר דיעבד והא דבעי קרא במצורע משום ש' דכתיב ביה הוויה זאת תהיה בהוויתו יהא דמשמע עיכובא כדאמר פ"ק דמנחות (דף ה.) ונראה לי דילפי׳ חטאת ועולה של יולדת מחטאת ועולה של מצורע דגילה הכתוב דאם עשה עולה תחלה כשירה מוהעלה כדאיתא בפ׳ תמיד נשחט (פסחים נע.) ואי לא קרא דוהעלה דמכשר היה פוסל בכל מקום מטעם דיש מחוסר זמן לבו ביום שאמר הכתוב להקריב חטאת קודם לעולה אפי׳ בעלמא דליכא סהיה דמשמע עיכובא מדע דמניא בפ"ק דמנחות (דף ה.) הקדים חטאתו לאשמו לא יהא אחד ממרס בדמו אלא חלא לבית השריפה וקאמר הא דמיפסיל לאו משום תהיה דהא לא קאי אשחיטה משום דלאו עבודה היא אלא מטעם דיש מחוסר זמן לבו ביום שאמר הכתוב להקדים אשם תחילה חה הטעם למה לא יהיה גבי חטאת ועולה בעלמא ולכך אינטריך והעלה במלורע להכשיר וגמרינן מיניה בעלמא (פסחים דף נט.) להכשיר אם הקדים עולה לחטאת אבל לא גמרינן מיניה בחטאת ואשם כי אם קרבנות כמותם. ברוך: לא יביאו יורשין חשאתה. הגירסא משובשת בתורת כהנים ופירשתי במנחות בפ״ק (דף ד:): אשם דלא אתא לאחר מיתה מגא דו. תימה כיון דעולה ושלמים ניחא ליה נילף אשם מינייהו באפים יפירטתי במנחות בפ כן תף דין. אשב ילא או א לאווד שיאור באלי המוא בין דשומי ושמנים ולמו כיה פקף משם מפיחה בהיקישה דואת החורה ולמה לי מוצא שפתיך וי"ל דאדרבה הוה אמינא איפכא דנילף שאר קדשים מאשם דלא אחו לאחר מיתה וי"ל דהשתא מימה הא לא איצטריך מוצא שפתיך כלל אלא לאשם דלשאר קדשים אתו מסברא כדאמרינן דלא צריכי קרא דהא אתו לאחר מיתה וי"ל דהשתא הדר ביה מהחוא טעמא דאע"ג דאמר ליה מודינא לך בעולה לא היה אומר כן אלא מחוך דוחק: " הא שאר כל הקדשים אפידו שלא דשמן בשירין. ⁹ ואם תאמר ל"ל אותה הא מדלריכי קראי לעכב בפסח וחטאת מכלל דשאר קדשים כשרין וכי תימא נילף מינייהו מה להנך שכן לד כרת ובהיקישא דואת התורה נמי לא אתו דא"כ לא ליכתוב עיכובא אלא באחד בפסח או בחטאת ואידך לייתו מהיקשא: בזה דשדמים שבן שעונין גסבים. לא גרסינן סמיכה דאשם נמי טעון סמיכה כדאמר לקמן בפירקין (דף יא.) וה"ר חיים פירש דמשום אשם מצורע מצי למינקט סמיכה למ"ד בריש כל הפסולים (לקמן דף לג.) סמיכה בי לאו דאורייתא: תורה יוביח ביו. אע"ג דאשכחן עולה שבאה בנדבת ציבור שמקייצין בהן את המובח (תודה) ושלמים ביז לא אתו בנדבת ליבור דהא ממעטינן להו ° בתורת כהנים בפרשת ואם מן הלאן קרבנו לובח שלמים 0:

עשר זגים, יפי ליטו לחלים זעלתים דין אחד להם לעולם בפיולא בדינים אלו. וע' קר"א: בהן נ"א כדמוכחא סוגיין (מיים). ור"ל מדפריך ר"ל אשם דלא אמי לאחר מיתה מגלן וכדמסים בפמיך: בי] כוומו שזה לחרך מה שסקשו החי בד"ה הגב"ה וא"מ ומאי ראים כיר. ודויק (נדיים): בו] בכ"ב מלויין כאן חוש? הר"פ, והס"ד: בה] המיקון הוא מד' וילנא. ויותר נדל"ל על דרך זה אבל עתה דאנו יודעים [מדרשא דאותה דאין] יכולים לפסול באשם, [הלכך] כיון דאשם בא לכפר כר':

ולא הין קשיא לן רק מאשם, ואיי אהם למוד היי ליה למדכיה מאומה. וייל דפעי ליישב מילמיה אלינה דפעיל שהיי קשה לי משאר קדשים נוקא שנין שיניי מהא דר"א הילכך הולרך לומר פמח דרשב"ל להבשיר באום להפשים מאומה וקלא דמון שיניי היים לרב"ל האין לומר אם אם לה לעי ומידיא לך ובשלה האים אלה מידה, א"ד באל קבלה רשב"ל בשיטי דמיקא הא, לדבריו דר"א קאמר (שלום ש"ל להשב"ל דאין (למוד מהך מילא) ששיטי קודש אשיטי נעלים: אשב ייבי לריצב. יריצב. אין להקשוח לעל מקשה אשם לא לימי כלל המפרה אם לי לפשול באשם ויוחר) משאר קרבטוח מוחר לבליה לבאום ויוחרן משאר קרבטוח. וייל דלעיל לא היה יודע מדרשא דאומה ויש לפשול מסבירה אשיט למשום מיים ביים אל המשיר בייה אם לאוחה ויש לפשול מסבירה לאומה ויש לבשול מסביר האשם מחיבה האשר להיות להמשף ורב"א האשר להמשום משיט ושמים מוחרה לבאומה לבאומה לבאומה לבאומה לבמרי לאומה לאומה לאומה לאומה לביים ווישר בשב"ץ. לא גרסין סמיכה האשם מיים מוחרה להמשה ווימה מאל קאמר (שול הוומים) השם ממיכה שאיט ששון ממיכה ומסבים אלל אין כל האשמות שעשון ממיכה ומספים אלל אין כל האשמות שעשון ממיכה ומספים אלל אין כל האשמות שעשון ממיכה ומספים להל לאן כל האשמות שעשון ממיכה ומספים להלל לאו מול האשמר שעשון ממיכה ומספים להל לאו מול האשת להעם ממיכה ומספים להלל לאו מול האשמת השל לאומים לא לאומים לאומים לא לאומים לאום להיב לה לא מול אל מורה לאים לא לומים לא לאומים לא לאומים לאום הלא לאים לה להל מיל להום לא לאומים לאומים לאומים לא לאומים לא לאומים לאום להל להים לאל לאומים לאומים לא לאומים לאלים להכל היש במשבה לאומים לאלים להכל היו ברשא לאומה להדעל לאום להר להיל לאים לא לא מול לא מול שלים להים לאום לאים להים לאים להים לאים להים לאים להים לאים להים לאים להים לאום לאומים לאום לאומים לאום לאומים לאום לאומים לאלום מל לאומים לאלים להים לאום לאלים להים לאום לאלים להים לאלים להים לאלום לאל אלו מיל לאם מלל האל לאומים לאלים לאלים לאלים לאלום לאלו

הגהות הב"ח

(h) רש"י ד"ה מודינא וכו' חון מחטאת ופסח מיהו אשם דלא אמי: (ב) ד"ה משנה וכו׳ מטאמ מתר. (3) ד"ה משנה זכרי מטמת רפסח הס"ד: (ג) ד"ה פתחק וכרי דקרב כל"ל ואות יי נמחק: (ד) ד"ה ר"ל מהכא פתח לה פתחא לה נפקה:

גליון הש"ם

גמ' א"ל ר"א מצינו. עי' (נדה) [יומא] דף ט ע"ב תוס' ד"ה (ו)ר"א: שם עולה תוביה. ממוה לי הא גם עולה לריכה נסכים ואי ני הח גם עונה נריכה נסכים וחי דעולת עוף יוכיח א"כ איך פרכינן עלה מה לעולה שיש בליבור הא עולת עוף אינה בליבור ואי דשם עולה אימא בלבור הכי נמי נימא עונה מיתם בכבור הכי נמי נימח דשם עולה טעונה נסכים ולרין עיון: [חום' ד"ה תורה יוביח ובו' דהא ממעשינן להו בת"ב. עי' מנחות דף נח א' תד"ה אכל יהא וכו']:

שינויי נוסחאות

א] ברש"י גריס ידעינן. ובד"ו אימא ברש"י ידענא, וגראה נכון: ב] ל"ל אלעזר (*גליוו): ג] בצידך (כייצ): ד] ל"ל בין לשמן בין שלא לשמן (כייצ): ה] נ"ל סמיכה ונסכיז וכו' (ש"מ הן ("ח סמיכה ונסכין וכרי (ש"מ וע" בחידושים. וכ"ה בכל לפו"י ובשמיטוהו עפ"י רקש", וע" מוס' (דק"ם): ון ל"ל למטה, ומיכת על נמחק (צ"ק): זן ס"ל נוסף דיבור יביאו יורשין עולתה. דעשבורא דאורייתא. ומיכה מח"ד לע בריעו וביעו ואת"כ מה"ד לא יביאו וכו׳ (מ"מ): ה] לשמה שתקרב כל"ל (מ"מ): ה] לשמה שתקרב כל"ל (*ש"מ): מ] נ"ל מחלוקתך. מחלוקת (מ"מ): כמ"ל קשיא: א] נכי"כ נוסף ין כקייק קשיא. יאן זכליים נוסף, אבל נסכין אינו טעון: יב] המוס? מטונט וללייל דנגמר מחטאת ופסח במה מצינו, איכא למיפרך שכן צד כרת, ואי בהיקשא דואת התורה א״כ ליכתוב חדא או חטאת גרידא או פסח גרידא מדפטרישית פסח גרידא כדפרישית פסח גרידא כדפרישית בסמוך וכרי [וע' מד"ה הח]
(ע"פ ק"ד ובע"ז בח"ו):
"ג] מדכתיב (מחק, ול"ל מדצטריך ("ש"מ, צ"ק). מדאצטריך (*ש״מ, צ״ק). ונקר״א גר' מדכתים עש״כ: יד] שנתחייב הקרבן מחיים (ד"ו): מו] סיגס דוקא נמחק (ש"מ, צ"ק, רש"ש): מו] ל"ל כבאין (צ"ק, רש"ש). וכש"מ גריס שינוי בעלים כבאין: יזן כא"מ וה פעלים במאין.
יזן כא"מ נוסף ושינוי קדש נמי
נילף משנוי בעלים: יהן אבל
היא אם היתה חיה יכולה כרי
כל"ל (צ"ק): ישן נ"ל ועלתה
(גליוף: כ] ל"ל לעולות. ומיכמ העוף נמחק (ש"ח): כאן בקרא העוף נמחק (ש"ח): כאן בקרא ואחר ישחט את העולה, שמע מינה דבעלמא אפילו דיעבד כרי, כל"ל (ש"ח): כבן 5"ל סמיכת אשם מצורע (ש"מ): בג] ל"ל תוכיח (ש"מ). וכד' ורשח הליון של תה"ד הוא שכן ישנו בציבור: בד! בל"ת מיחת חידת ות וא"ו מתיכת משום דבת"כ לא ממעטינן רק שלמים. ובטה"ק כ׳ דשפיר גרסי׳ ליה דהא תודה